

ASPECTE PRIVIND MAREA SECETĂ DIN ANUL 1946

Mihai Lancuzov

Blocat de grave și stringente probleme politice de ordin intern și extern și urmărind obținerea cu orice preț a controlului absolut asupra tuturor pârghiilor puterii, Partidul Comunist și guvernul Petru Groza au acordat și în anul 1946 o atenție relativ redusă rezolvării stringentelor probleme economice ale țării. Greutăților inerente ale României, ieșită din război cu economia ruinată li se adăugau și împovărătoarele sarcini impuse de plata datoriilor de război.

Seceta din anul 1945 a continuat și s-a accentuat în anul următor, în multe zone ale țării și îndeosebi în Moldova, ajungându-se la o gravă criză alimentară. Îngrijorat de perspectivele sumbre sub care debuta agricultura în noul an, guvernul a hotărât la 16 februarie 1946 înființarea Institutului Național al Cooperației care trebuia să înceapă colectarea organizată a produselor agricole¹.

Se urmărea totodată asigurarea aprovizionării populației, stăvilirea speculei și în special livrarea anuală a unor mărfuri în valoare de 100 miliarde de lei către U.R.S.S. așa cum era prevăzut în Convenția încheiată între cele două țări la 11 septembrie 1945. S-au mai înființat Oficiile Economice Județene plasate în subordinea Subsecretariatului de Stat al Aprovizionării Armatei și Populației Civile.

Atribuțiile acestor oficii economice constau în supravegherea și reglementarea colectării, circulației, repartiției și consumului produselor agricole din fiecare județ².

Problemele agriculturii și stadiul însămânțărilor de primăvară au fost analizate în cadrul ședinței de guvern din 25 martie 1946 de Mihai Levente, secretar general la Comisariatul General al Prețurilor. În cadrul ședinței sunt discutate măsurile care au fost deja adoptate și cele care mai trebuiau luate pentru urgentarea campaniei agricole. Astfel, s-a decis ca zonele sărace ale țării să primească semințe și utilaje pe credit³. Valoarea acestora acoperea între 30%-70% din costul lucrărilor⁴. Pentru a se asigura necesarul de semințe s-a hotărât ca operațiunea de colectare să fie făcută de Institutul Național al Cooperației, de Camerele Agricole și de Centrele de Exploatare ale Armatei, prețurile urmând a fi liberalizate⁵.

În continuarea expunerii demnitarul subliniază o serie de deficiențe apărute în aplicarea acestor măsuri. Ca urmare, deși creditele au fost alocate, ele nu au putut fi ridicate de țărani datorită birocrăției din sistem⁶.

---

¹ "Monitorul Oficial", nr. 40 din 16 februarie 1946, p. 1243.

² *Ibidem*, p. 1244.

³ Arhivele Naționale Istorice Centrale, Fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar 3/1946, fila 49.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*, fila 50.

O situație care îngreuna mult desfășurarea lucrărilor era determinată de faptul că guvernul nu fixase încă prețul utilajelor agricole și al altor produse specifice⁷. Se remarcă faptul că respectarea “cu prea mare rigurozitate a zilelor de sărbătoare”, îndeosebi în ministere, dar și în alte instituții de stat duce la întârzierea campaniei agricole și implicit la diminuarea viitoarei recolte⁸. O concluzie unanimă care se desprinde este că însămânțările sunt deja întârziate⁹.

Aprovizionarea cu combustibil este o altă problemă vitală pentru agricultură. Tudor Ionescu, ministrul Minelor și Petrolului spune că nu poate asigura cantitățile necesare, deoarece solicitările sovietice sunt permanente și fac imposibilă orice planificare a consumului. Un exemplu recent este livrarea de către U.R.S.S. a 2000 de autocamioane care trebuiau plătite în petrol¹⁰. În acest moment al discuției, Petru Groza, care nu intervenise deloc spune că petrolul va fi livrat numai după terminarea campaniei agricole¹¹.

În încheierea discuțiilor pe această temă primul ministru ține un discurs propagandistic în care abundă expresiile “vom utiliza”, “vom mobiliza toate mijloacele”, “vom pune prestație obligatorie”, “vom lucra”, etc.¹². El dă ca exemplu Yugoslavia unde șvabii au fost adunați în colonii și obligați să facă agricultură. Petru Groza trage concluzia cu subînțeles că rezultatele au fost foarte bune¹³.

După o iarnă și o primăvară deosebit de secetoase, producția de grâu, orz și ovăz a cunoscut o scădere dramatică în raport cu anul precedent, agravând și mai mult criza alimentară în care se zbătea populația. Seceta nu a afectat toate regiunile țării, zone întinse din Transilvania, Banatul și unele județe din sudul Munteniei au avut o recoltă suficientă pentru asigurarea consumului local, existând și însemnate cantități excedentare. Cu toate că o parte substanțială de cereale lua calea U.R.S.S.-ului, mai exista încă grâu și porumb disponibil la producătorii agricoli.

Guvernul preocupat mai mult de propaganda făcută cu ocazia distribuirii titlurilor de proprietate, de organizarea de mitinguri și de campania electorală începută la 1 iulie, a luat o serie de măsuri menite a îngrădi economia de piață. Prin introducerea cotelor obligatorii la produsele agricole s-a dezorganizat și s-a ruinat gospodăria țărănească individuală ca primă etapă în politica de colectivizare. La 10 iulie guvernul decide să impună producătorilor agricoli predarea unei cote de grâu, secară, orz și orzoaică la prețuri fixate de el, care erau mult mai mici decât cele de pe piața liberă. Astfel, cei care aveau între 5 și 20 ha. teren arabil și care obținuseră o producție de păioase între 350-450 kg. la hectar trebuiau să predea 10% din

⁷ A.N.IC., Fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar 3/1946, fila 53.

⁸ *Ibidem*, fila 55.

⁹ *Ibidem*, fila 50.

¹⁰ *Ibidem*, fila 55.

¹¹ *Ibidem*.

¹² *Ibidem*, fila 65.

¹³ *Ibidem*, fila 66.

recoltă. Acest procent creștea progresiv, ajungând la 50% în cazul unei producții mai mari de 1200 kg. la hectar¹⁴. Din cantitățile rămase, producătorii urmau să păstreze pentru viitoarele însămânțări 200kg de grâu, 180 kg. de secară și 160 kg. de orz pentru fiecare hectar¹⁵. Sistemul de cote nu se aplica celor care realizaseră o recoltă mai mică de 300 kg. la hectar, invalizilor, văduvelor și orfanilor de război¹⁶. Oficiul economic județean prin Comisia de coordonare județeană va repartiza cota obligatorie pe plăși și pe comune. Comisiile economice comunale vor întocmi până la 31 iulie pentru fiecare cereală în parte tabele cuprinzând pe toți producătorii și cotele pe care urmau să le predea. Rezultatele de la nivelul fiecărei comune trebuiau apoi trimise la Oficiul economic județean până la 10 august. La rândul lor, acestea erau obligate să comunice Subsecretariatului de Stat al Aprovizionării telefonic și în scris centralizarea datelor până la 31 august¹⁷. Operațiunea de colectare urma să fie făcută de Institutul Național al Cooperației, iar la nivel județean de Oficiul comercianților de cereale. La predarea cotelor, se elibera o adeverință.

În baza unei aprobări emise de Subsecretariatul de Stat al Aprovizionării, Economatele, industriile care foloseau cereale, instituțiile publice, morile și comercianții care aprovizionau comunele urbane și rurale puteau cumpăra cereale la prețul fixat de stat.

Producătorii care nu predau la timp cantitățile prevăzute erau amendați cu o sumă de 3 ori mai mare decât valoarea cotei aferente, nemaivând voie să cumpere produse industriale¹⁸. Impunerea acestor cote obligatorii nu a dat rezultatul scontat de autorități, astfel încât în luna iulie, lipsa de alimente și în special a pâinii a generat reacții de protest în mai multe zone ale țării. La Buzău populația nemulțumită amenința că îl va lua la bătaie pe primar, care în loc să se îngrijească de buna aprovizionare a orașului făcea afaceri cu banii publici¹⁹. La Fălțiceni prețul pâinii a urcat de la 800 la 1600 de lei în numai câteva zile. Datorită lipsei porumbului, muncitorii din Bârlad vroiau să organizeze un miting de protest²⁰. La Târgu-Jiu primăria a fixat prețul pâinii la 2000 lei, populația comentând negativ această scumpire²¹. La începutul lunii august 150 de pensionari protestează în fața primăriei din Tecuci cerând rezolvarea crizei alimentare²².

În multe localități din Moldova, în timp ce criza de alimente devenea cronică, prefectii și subprefecții organizau mitinguri și adunări populare în care vorbeau despre viața grea din timpul vechilor guverne și perspectivele luminoase pe

¹⁴ "Monitorul Oficial", nr. 157 din 10 iulie 1946, p. 7189.

¹⁵ *Ibidem*, p. 7190.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ *Ibidem*, p. 7191.

¹⁹ A.N.I.C., Fond Direcția Generală a Poliției, dosar 5/1946, fila 368.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ *Ibidem*.

²² *Idem*, dosar 6/1946, fila 109.

care le aduce alianța cu U.R.S.S.-ul. Lipsa pâinii din magazinele din Iași a făcut ca la 4 august mai multe grupuri de cetățeni să se adune în Piața Unirii și să protesteze. Oamenii considerau că vina o poartă administrația orașului în frunte cu primarul care era văzut mai mult în cârciumi decât la birou²³. La fața locului au fost trimiși simpatizanți comuniști care au încercat să lămurească populația că deficiențele sunt cauzate de numărul redus de mori care nu pot acoperi nevoile orașului²⁴.

În alte zone ale țării, locuitorii erau îngrijorați de perspectiva vânzării surplusului de produse către județele deficitare, fapt ce ar fi putut să-i aducă și pe ei într-o situație dificilă. Astfel, la Satu Mare muncitorii din întreprinderile industriale manifestează în fața prefecturii cerând interzicerea ieșirii cerealelor din județ. Sub presiunea protestatarilor prefectul este nevoit să promită că va respecta solicitarea²⁵.

Prelungirea secetei, recolta foarte proastă de grâu și perspectivele pesimiste privind producția de porumb din toamnă ar fi trebuit să determine guvernul să analizeze corect situația și să ia măsuri eficiente. Din păcate, nu s-a încercat ieșirea din criză prin achiziționarea la prețul de piață a cerealelor din zonele unde producția era excedentară și nici nu a importat măcar cantitățile minime necesare pentru a face față greutăților care se prefigurau. În schimb, s-au luat tot felul de măsuri restrictive în speranța că se va îngredi specula, dar care în realitate au dus la înflorirea ei. Decretarea de prețuri maximale la o serie de produse și îndeosebi la pâine nu a avut efectul scontat. Din 16 august se fixează prețul pâinii negre de 600 gr. la 480 lei, iar a celei albe de 500 gr. la 3400 lei²⁶. Tot de atunci, oricine deținea făină de grâu în scop comercial era obligat să declare stocul la Administrația Financiară sau la percepția locală până la 1 septembrie²⁷.

Prețul unui vagon de grâu este stabilit în momentul preluării de la producător la 7.000.000. lei, dar în urma aplicării a nu mai puțin de 24 de taxe, costul sporea la 16.000.000. lei²⁸.

La 18 august câteva zeci de locuitori din județul Fălciu se prezintă la primăria din Huși și la sediul P.C.R. cerând grâu și porumb. Neputând să satisfacă aceste solicitări, prefectul îi trimite la serviciul economic al primăriei pentru a obține autorizațiile necesare achiziționării de cereale din Romaniți sau din alte județe sudice²⁹. Începe astfel un proces de migrațiune care va căpăta un caracter de masă, cuprinzând zeci de mii de locuitori din mai multe județe ale Moldovei.

Deși în sudul Transilvaniei situația nu era așa de gravă ca în Moldova, totuși efectele crizei de cereale se făceau simțite din plin. La Sibiu autoritățile decid

²³ A.N.I.C., Fond Direcția Generală a Poliției, dosar 6/1946, fila 230.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ *Ibidem*, fila 282.

²⁶ "Monitorul Oficial", nr. 188 din 15 august 1946, p. 8826.

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ *Ibidem*, p. 8827.

²⁹ A.N.I.C., Fond Direcția Generală a Poliției, dosar 7/1946, fila 108.

să confiște din piețe grânele aduse de țărani spre vânzare³⁰. Și la Brașov cu ocazia zilei de 23 august un grup numeros de cetățeni nemulțumiți de lipsa pâinii afirmau că s-au săturat de manifestațiile la care sunt scoși cu forța și că la alegeri vor ști cu cine să voteze³¹. În județul Dolj, recolta a fost satisfăcătoare și țăranii dețineau însemnate cantități de cereale chiar după achitarea cotelor. Ei doreau să vândă surplusul la prețul pieței, dar autoritățile locale care ofereau prețul fixat de guvern au luat măsura de a interzice vânzarea de produse către locuitorii din Moldova. Această dublă lovitură aplicată atât celor care aveau cereale, cât și celor care mânași de foame voiau să cumpere, a fost comentată deosebit de negativ de populație³². Vigilente, organele siguranței solicitau centralei din București să ia măsurile convenite pentru ca autoritățile locale din Moldova să nu mai elibereze autorizații de achiziții pentru cereale, deoarece cei care se deplasau pe calea ferată întrețineau o stare de spirit nefavorabilă actualului regim³³. În plus, în raportul siguranței se sublinia faptul că populația consideră că guvernul nu ia suficiente măsuri pentru coordonarea economiei naționale³⁴. Unul din orașele care a fost cel mai afectat de lipsa alimentelor a fost Galațiul. La sfârșitul lunii august s-a anunțat că guvernul i-a alocat 180 de vagoane de grâu, măsură primită cu multă bucurie. Dar după o săptămână de așteptări, promisiunea nefiind³⁵ onorată, starea de spirit a gălățenilor a devenit potrivnică autorităților. Când în sfârșit a sosit un transport, din cele 12 vagoane cu grâu anunțate au venit numai 9, dar și acestea cu porumb. Întreaga cantitate a fost distribuită prin economat cei mai norocoși reușind să ia câte 1 kg.³⁶

O altă localitate unde lipsa pâinii devenise cronică, era Tecuci. Colectorii trimiși de prefect în județele Dolj și Romanați nu au reușit să cumpere cereale deoarece ofereau conform legii un preț mic. Atunci, o delegație a oficialităților din oraș s-a deplasat la București pentru a cere sprijin³⁷. În cele din urmă, a sosit numai o mică cantitate de porumb care a fost distribuită în scop electoral numai prin intermediul Blocului Partidelor Democratice³⁸. Inspectoratul de Poliție Galați care centraliza informațiile din cele 7 județe moldovene de care răspundea, a trimis la București către Direcția Generală a Poliției - Direcția Siguranței un raport deosebit de amănunțit privind criza alimentară din regiune.

Cea mai grea situație era în județele Râmnicu-Sărat, Tecuci, Covurlui și Tutova. În zona de deal a județului Râmnicu-Sărat populația a ajuns să supraviețuiască mâncând numai terci, iar în câteva sate se mânca deja ghindă

³⁰ A.N.I.C., Fond Direcția Generală a Poliției, dosar 7/1946, fila 227.

³¹ *Ibidem*, fila 336.

³² *Ibidem*, fila 416.

³³ *Ibidem*.

³⁴ *Ibidem*.

³⁵ *Ibidem*, fila 420.

³⁶ *Ibidem*.

³⁷ *Ibidem*, fila 422.

³⁸ *Ibidem*.

prăjită³⁹. Sute de țărani veneau zilnic la prefectura județului solicitând măcar mălai. În ziua de 30 iulie unii au avut noroc și au câpătat câte 15 kg. de știuleți⁴⁰. În comunele Topliceni, Jideni, și Grebanu sunt familii cu numeroși copii cărora părinții le pot da mâncare numai odată la 2-3 zile⁴¹. În județul Putna cele mai afectate erau satele Vânători, Negriștești, Vulturii și Muncelu⁴². Țăranilor din aceste localități care au venit la Focșani în frunte cu preoții lor pentru a cere porumb, li se dau câte 5 kg. de orz⁴³.

Seceta a compromis și recolta de furaje, astfel că vitele au început să fie vândute la prețuri mici sau sacrificate, existând temerea că la primăvară mulți gospodari nu vor mai avea cu ce să-și lucreze ogoarele⁴⁴. În raport se subliniază că în aceste condiții propaganda guvernului pentru alegeri nu mai are nici un efect⁴⁵. În acest context, se raportează că în diferite localități au fost lipite afișe ale P.N.Ț. care aveau inscripționat "Români nu uitați: Țara, Regele, Maniu"⁴⁶.

Criza de alimente se manifesta și în alte diferite localități din țară. Astfel, la Turda cantitatea de zahăr existentă era așa de mică, încât rația preconizată era de 100 gr. de persoană pentru 3 luni. La Slănic-Prahova 400 de muncitori au făcut grevă cerând mâncare, iar la Baia Mare muncitorii de la întreprinderea "Phoenix" au protestat solicitând distribuirea rației de ulei și făină⁴⁷.

În luna septembrie au intrat în vigoare noi reglementări privind fabricarea și compoziția pâinii. Brutarii au profitat de unele prevederi și au început să extragă din cotele repartizate, făina albă pe care o vindeau apoi la preț de speulă celor care produceau chifle, cornuri, biscuiți, covrigi etc. Pâinea neagră sau cea intermediară care aveau un preț accesibil pentru majoritatea oamenilor lipsea, în schimb se găsea cea albă, dar la un preț foarte mare. La Galați lipsa pâinii a devenit cronică. Uneori când locuitorii reușeau să găsească acest produs, constatau că este de foarte proastă calitate⁴⁸. Prepararea necorespunzătoare ducea la frecvente îmbolnăviri. Un raport al serviciului sanitar din oraș sublinia faptul că 20% din copii au făcut diferite boli de piele și circa 40% din adulți suferă de stomac⁴⁹. Această situație se datora faptului că în compoziția pâinii intra mai multă făină de orz, ovăz și tărâțe, decât făină de grâu. În raport este citat cazul unui brutar care a vândut pâine cu viermi⁵⁰. La începutul lunii septembrie și la Brăila aceste lipsuri s-au resimțit din plin.

³⁹ A.N.I.C., Fond Direcția Generală a Poliției, dosar 8/1946, fila 93.

⁴⁰ *Ibidem.* dosar 8/46, fila 93.

⁴¹ *Ibidem.*

⁴² *Ibidem.* fila 94.

⁴³ *Ibidem.*

⁴⁴ *Ibidem.*

⁴⁵ *Ibidem.*

⁴⁶ *Ibidem.* fila 114.

⁴⁷ *Ibidem.* fila 135; 408; 483.

⁴⁸ *Idem.* dosar 10/1946, fila 202.

⁴⁹ *Ibidem.*

⁵⁰ *Ibidem.*

Guvernul a promis că va trimite un ajutor de 311 vagoane de grâu, dar ca și în alte cazuri promisiunea nu a fost respectată. Ca urmare, muncitorii de la Industria Navală Română au organizat un marș spre primărie. Speriate de o posibilă escaladare a conflictului, autoritățile locale se angajează să dea fiecărui muncitor o jumătate de pâine pe zi⁵¹. Și la Sibiu lucrătorii din diverse întreprinderi amenință că dacă nu se va îmbunătăți aprovizionarea cu alimente vor vota contra guvernului⁵². Perspectiva izbucnirii unor tulburări îl determină pe prefectul de Iași să convoace la 7 septembrie o ședință operativă la care au participat: chestorul poliției, comandantul legiunii de jandarmi și alți factori responsabili cu apărarea ordinii. Evidența lipsă de produse este recunoscută de toți cei prezenți, dar eventualele acțiuni de protest sunt puse numai pe seama “forțelor reacționare”⁵³. Caracterizarea de reacționar era atribuită și țăranilor care refuzau să predea cota obligatorie, mulți din aceștia fiind arestați⁵⁴.

Miile de țărani înfometați din Moldova care reușeau să-și cumpere cereale din sudul țării, aveau de înfruntat organele de ordine care încercau să le confiscă produsele. Astfel, în gara din Pitești când poliția a încercat să le ia sacii cu cereale cumpărați în mod legal pentru folosință proprie, țăranii s-au împotrivit violent, forțele de ordine, fiind nevoite să se retragă pentru a se evita vărsarea de sânge⁵⁵. Aceeași situație s-a repetat și în comuna Costești, din județul Argeș⁵⁶.

Suferințele îndurate de locuitorii Moldovei și ineficiența măsurilor guvernamentale au impresionat puternic opinia publică din țară.

Într-o serie de localități mai puțin afectate de criză, cetățenii au început să se organizeze în comitete de ajutorare. S-au strâns cereale, diferite alte alimente și bani. În zeci de întreprinderi salariații au donat cote din salariu timp de mai multe luni. Mai târziu, când situația a continuat să se agraveze, alături de aceste măsuri s-a trecut la o nouă formă de sprijin care a constat în primirea în gazdă a mii de copii săraci din Moldova⁵⁷.

La începutul toamnei, guvernul decide, prevalându-se de prevederile Legii 351 din 3 mai 1945 privind “reprimarea speculei ilicite și sabotajului economic”, să impună obligativitatea ca țăranii să predea și să vândă întregul disponibil de cartofi, varză, ceapă și alte legume până la 1 noiembrie 1946⁵⁸. Cultivatorilor li se lăsa pentru consum până la viitoarea recoltă, numai câte 60 kg. de cartofi, 10 kg. de varză și 10 kg. de ceapă pentru fiecare membru de familie⁵⁹. Erau scutiți de aceste prevederi cei care locuiau pe o rază de 30 de km. în jurul Bucureștiului și 10 km. în

⁵¹ A:N:I:C., Fond Direcția Generală a Poliției, dosar 10/1946, fila 13.

⁵² *Ibidem*, fila 131.

⁵³ *Ibidem*, fila 223.

⁵⁴ *Ibidem*, fila 377.

⁵⁵ *Ibidem*.

⁵⁶ *Ibidem*.

⁵⁷ *Ibidem*, fila 144; 250; 331; 379; dosar 11/1946, fila 37; 44; 64, dosar 12/1946, fila 42.

⁵⁸ “Monitorul Oficial”, nr. 211 din 11 septembrie 1946, p. 9976.

⁵⁹ *Ibidem*.

cazul celorlalte municipii și comune urbane⁶⁰. Și slaba recoltă de porumb era supusă regimului cotelor obligatorii. Cantitatea care trebuia predată creștea de la 10% la 40% în funcție de producție și de suprafața cultivată⁶¹. Cei care dețineau mai mult de 20ha. teren arabil erau obligați să predea întregul disponibil de porumb menținând numai strictul necesar pentru consum și însămânțări⁶². Predarea și după caz vânzarea se făcea către unitățile subordonate Institutului Național al Cooperăției și către Oficiul Comercianților de Cereale⁶³. Cea mai grea problemă rămânea însă cea a aprovizionării cu cantitățile minime de pâine necesare traiului. În acest sens, guvernul a hotărât să treacă la noi măsuri restrictive privind fabricarea și comercializarea acesteia⁶⁴. În dorința de a economisi cât mai mult făina de grâu, atât de deficitară, se prevedea obligativitatea de a se produce numai pâine integrală. Compoziția acesteia era modificată, introducându-se făină de orz, secară, cartofi, mazăre sau fasole, în proporție de până la 30%. Noua pâine urma să cântărească 600 gr., din care cel mult 450 gr. trebuiau să fie făină integrală⁶⁵.

La orașe, vânzarea se făcea pe bază de cartelă, iar la sate primeau numai cei înscriși în tabelele primăriei, rația zilnică fiind de 300gr.⁶⁶. Această decizie mai prevedea că începând din 3 octombrie toate cantitățile de făină albă aflate în depozitele morilor, brutăriilor, economatelor și cantinelor să fie blocate, urmând a fi declarate până la 5 octombrie la Oficiile economice județene. Acestea trebuiau la rândul lor să anunțe în scris Subsecretariatul de Stat al Aprovizionării. Făina indiferent de tip nu mai putea fi folosită în restaurante, patiserii sau cantine pentru a se produce chifle, cornuri, covrigi etc.⁶⁷. Prețul pâinii integrale era fixat la 2200 lei⁶⁸ în condițiile în care salariul unui om de serviciu era de 118.000, lei iar un pedagog primea 142.000 lei pe lună.

Întrucât tot mai mulți țărani înfometaji din Moldova continuau să aducă cereale din sudul și vestul țării, și în condițiile în care specula înflorea, guvernul a decis să interzică primăriilor să mai elibereze autorizații de transport⁶⁹. Peste câteva zile, constatându-se că s-a greșit se ia o nouă decizie prin care locuitorii satelor și orașelor puteau transporta pentru consum propriu din orice parte a țării câte 3 kg. pâine, 20 kg. mălai, 60 kg. cartofi, 10 kg. untură, 20 kg. carne și 50 de ouă⁷⁰. Rămânea interzisă vânzarea de către producători a grâului, orzului, secarei și porumbului⁷¹.

⁶⁰ "Monitorul Oficial", nr. 211 din 11 septembrie 1946, p. 9977.

⁶¹ *Ibidem*, nr. 212 din 13 septembrie 1946, p. 10.029.

⁶² *Ibidem*.

⁶³ *Ibidem*, p. 10.030.

⁶⁴ *Idem*, nr. 231 din 3 octombrie 1946, p. 10.778.

⁶⁵ *Ibidem*, p. 10.779.

⁶⁶ *Ibidem*.

⁶⁷ *Ibidem*.

⁶⁸ *Ibidem*, p. 10.780.

⁶⁹ *Idem*, nr. 240 din 16 octombrie, p. 11.124

⁷⁰ *Ibidem*, nr. 246 din 23 octombrie 1946, p. 11.334.

⁷¹ *Ibidem*, p. 11.335.

La sfârșitul lunii octombrie, se emit noi dispoziții privind strângerea cotelor obligatorii până la 1 decembrie 1946⁷².

Emiterea în pragul iernii a unei adevărate avalanșe legislative nu a putut rezolva criza alimentară, nu a dus la sporirea stocului de cereale aflat în depozitele statului și nici nu a stăvilat specula.

În mari orașe, precum Galați și Brăila locuitorii așteptau uneori și trei săptămâni pentru a putea cumpăra o singură pâine⁷³. În aceste condiții speculanții vindeau pâinea cu 18.000 lei și kilogramul de mălai cu 15.000 lei⁷⁴. Nici economatele înființate în luna mai 1945, de care se făcea atâta caz și la care erau arondații salariații întreprinderilor industriale și comerciale nu mai erau aprovizionate corespunzător de mult timp.

Achiziționarea de guvern a cerealelor la prețul pieței ar fi putut atenua mult lipsurile, dar aceasta ar fi însemnat pierderea monopolului asupra prețului ceea ce nu se dorea. Blocarea circulației libere a cerealelor a accentuat criza dovedind incapacitatea guvernului Petru Groza de a rezolva gravele probleme cu care se confrunta țara.

În timp ce foamea genera situații greu de conceput chiar și în timpul războiului care abia se terminase, Partidul Comunist și aliații săi grupați în Blocul Partidelor Democratice, desfășurau o intensă activitate electorală prezentându-și “marile realizări”. Cu ocazia acestor mitinguri problema alimentară nu era pusă. Totuși în câteva cazuri izolate s-a făcut referire la lipsuri, dar ele au fost atribuite sabotajului partidelor istorice⁷⁵. Sunt semnalate situații în care reprezentanții opoziției au fost condamnați de “instanțele de sabotaj” ale unor tribunale județene, deoarece li s-au găsit câteva zeci de kilograme de cereale⁷⁶.

În luna noiembrie în transporturile feroviare din Banat și sudul Munteniei s-a ajuns la o stare de haos total. Mii și mii de persoane cărând saci cu cereale luau trenurile cu asalt încercând să ajungă înapoi în Moldova. Se călătorea pe acoperișurile vagoanelor, pe scări și pe tampoane, fapt ce ducea la frecvente accidente. La Timișoara, pe data de 29 noiembrie trenul de București nu a mai plecat motivându-se că este prea încărcat⁷⁷. Prefectul de Timiș a dat dispoziție forțelor de ordine să dea jos călătorii din tren și să confiște alimentele. Cu greu au reușit cei 20 de soldați și 30 de gardieni să degajeze trenul, dar cerealele nu au putut fi luate. În cele din urmă, după câteva ore de tratative organele C.F.R., sub presiunea mulțimii au fost nevoite să pună la dispoziție două vagoane pentru transportul produselor⁷⁸.

⁷² “Monitorul Oficial”. numărul 246 din 23 octombrie 1946, p. 11.336.

⁷³ A.N.I.C., Fond Direcția Generală a Poliției, dosar 12/1946, fila 143.

⁷⁴ *Ibidem*.

⁷⁵ *Ibidem*, fila 152.

⁷⁶ *Ibidem*, fila 272.

⁷⁷ *Ibidem*, dosar 15/1946, fila 11.

⁷⁸ *Ibidem*.

În județul Teleorman C.F.R.-ul a interzis transportul cerealelor cu trenul. Oamenii erau deosebit de nemulțumiți deoarece nu erau lăsați să-și transporte cumpărăturile nici măcar în limita cantităților prevăzute de lege, în timp ce acasă le mureau copiii de foame. La Roșiorii de Vede 1500 de oameni au amenințat că vor dărâma gara dacă nu li se va pune la dispoziție o locomotivă pentru a tracta vagoanele cu cerealele cumpărate⁷⁹.

De multe ori populația locală fraterniza cu cei din regiunile înfometate, împotrivind-se cu toții jandarmilor. O astfel de situație a avut loc la Turnu-Măgurele, la 30 noiembrie⁸⁰.

Depășite de situație și nemanifestând nici un fel de interes pentru oamenii aflați la necaz, autoritățile locale propuneau introducerea de autorizații speciale eliberate de poliție pentru călătoria cu trenul⁸¹.

Este demn de semnalat rigoarea matematică cu care organele siguranței raportau zilnic din zeci de localități numărul oamenilor care veneau sau plecau și mai ales cantitățile de cereale transportate.

Și la Brașov situația alimentară se deteriora continuu. După ce 8 zile la rând nu au mai putut să-și cumpere pâine, muncitorii au amenințat cu declanșarea grevei generale⁸².

La Făgăraș, pe fondul general de nemulțumire Blocul Partidelor Democratice, sfidând bunul simț organizează un miting pentru a sărbători "victoria în alegeri"⁸³. La Odorheul-Secuiesc populația era scandalizată, deoarece autoritățile căutau să demonstreze că guvernul a trimis în regiune câteva sute de vagoane cu ajutoare, în realitate fiind vorba de numai 20 de vagoane⁸⁴.

Câtă bază putea pune populația pe promisiunile demagogice făcute de Blocul Partidelor Democratice cu ocazia alegerilor parlamentare se poate vedea în faptul că la începutul lui decembrie pâinea lipsea la Iași de 11 zile, iar la Galați de 50 de zile⁸⁵. De altfel populația comenta deosebit de negativ creșterile de prețuri care s-au produs imediat după alegeri.

Atmosfera orweliană în care se desfășura viața de zi cu zi în multe localități din țară este ilustrată poate cel mai bine la Huși. În acest oraș bântuit de o foamete cruntă, populația a fost nevoită să participe la o mare adunare de sărbătorire a 10 ani de la noua Constituție a U.R.S.S.-ului. Abia ținându-se pe picioare oamenii trebuiau să-i asculte pe activiștii comuniști care analizau pe rând cele 126 de articole "ale celei mai democratice constituții din lume"⁸⁶.

⁷⁹ A.N.I.C., Fond Direcția Generală a Poliției, dosar 15/1946, fila 12.

⁸⁰ *Ibidem*, fila 41.

⁸¹ *Ibidem*, fila 44.

⁸² *Ibidem*, fila 47.

⁸³ *Ibidem*.

⁸⁴ *Ibidem*.

⁸⁵ *Ibidem*, fila 119.

⁸⁶ *Ibidem*, fila 163.

Puținele ajutoare pe care guvernul le mai trimitea în zonele calamitate constau mai ales în semințele necesare pregătirii viitoarei recolte. Dar din păcate, aceste ajutoare atât de așteptate erau împărțite preferențial. Astfel, într-o comună din județul Botoșani cele 800 kg. de semințe primite au fost distribuite de primar numai rudelor sale. Ca urmare, doar 30 de familii din cele 300 vor avea cu ce să-și însămânțeze ogoarele⁸⁷.

În timp ce foametea continua să facă adevărate ravagii mai ales odată cu venirea iernii, guvernul era preocupat de diverse probleme minore. Astfel, în ședința din 13 decembrie 1946 Petru Groza, Gheorghiu-Dej, Lucrețiu Pătrășcanu și Ion Pas analizau la nesfârșit problema oportunității construirii unui nou sediu al Operei pe locul Spitalului Colțea. Apoi s-a trecut la discutarea salariilor actorilor. La un moment dat, intervine Gheorghe Tătărescu care la atrage atenția că ar fi mai bine să aibă în vedere “chinuitoarele probleme ale vieții economice”⁸⁸.

Trezit parcă brusc la realitate, Gheorghiu-Dej remarcă pentru prima dată că “lumea e flămândă”⁸⁹.

Prinzând curaj, Traian Săvulescu ministrul Agriculturii și Domeniilor intervine și el afirmând că foametea a devenit amenințătoare și că ar trebui aduse alimente din străinătate cu orice preț⁹⁰. Îngrijorat mai mult de propria soartă decât de realitățile crunte din țară ministrul afirmă că nu trebuie “...să lăsăm să se petreacă ceva care ar putea să ne pună pe noi în situații grele”⁹¹. Ca urmare, Petru Groza decide constituirea unui Comandament unic pentru coordonarea importului de sămânță pentru viitoarea recoltă⁹². Ca și cum nu ar fi știut de foametea în care se zbătea țara de luni de zile, premierul arată că este îngrijorat “de câteva zile de problema aprovizionării” și că a decis să apeleze la ajutorul sovieticilor⁹³. Admițând că s-au comis greșeli și că s-a întârziat cu luarea unor măsuri eficiente, Petru Groza remarca cu vădită îngrijorare că “dacă nu rezolvăm această problemă totul se prăbușește”.

În ziua următoare guvernul se întrunește din nou pentru a asculta raportul ministrului de Finanțe, Alexandru Alexandrini, privind situația economică a țării în anul 1946. Redactat cu obiectivitate bilanțul prezenta situația dramatică a economiei românești după aproape doi ani de la instalarea regimului comunist: venitul național scăzuse cu 40% față de anul precedent, producția agricolă era mai mică cu 38% și toate rezervele statului fuseseră consumate⁹⁴. Concluzia trasă de ministru era că “suntem în pragul prăbușirii economice”⁹⁵. La aceste afirmații

⁸⁷ A.N.:I.C., Fond Direcția Generală a Poliției, dosar 15/1946, fila 149.

⁸⁸ A.N.:I.C., Fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar 11/1946, fila 42-43.

⁸⁹ *Ibidem*, fila 44.

⁹⁰ *Ibidem*, fila 49.

⁹¹ *Ibidem*.

⁹² *Ibidem*, fila 50.

⁹³ *Ibidem*, fila 51.

⁹⁴ *Ibidem*, fila 99.

⁹⁵ *Ibidem*.

viitorul prim ministru, Ion Gheorghe Maurer, a avut grijă să adauge: “este necesar ca nimic din aceste discuții să nu transpire”⁹⁶.

Lipsit de resurse, dar și de capacitate organizatorică, guvernul nu a putut interveni eficient pentru a rezolva criza alimentară, foamea continuând și în primele luni ale anului următor. În cele din urmă la 11 martie 1947 s-a decis cu greu aprobarea unui masiv import de cereale din Statele Unite⁹⁷.

ASPECTS CONCERNANT LA GRANDE SECHERESSE DE 1946

- Résumé -

L'année 1946 a été très difficile pour les Roumains. A part l'instauration d'un gouvernement pro-communiste conduit par le dr. Pierre Groza, qui a falsifié les résultats des élections et a accentué la soviétisation du pays, la population a du supporté aussi les suites d'une terrible sécheresse.

La faible récolte d'un pays par excellence agricole a été une débâcle pour plusieurs régions mais en particulier pour la Moldavie qui a connu la famine.

La crise alimentaire a été accentuée aussi par l'obligeance qu'on devait acquitter la dette de guerre envers l'URSS.

Vis-à-vis de cette difficile situation, comme celle présentée plus haut, le gouvernement, plus préoccupé pour consolider sa propre position politique, il a négliger l'approvisionnement de la population en faisant responsable l'opposition. Plus tard il s'occupe de ce problème, mais d'une manière contradictoire, inefficace et incohérente, ainsi qu'il n'a pas pu résoudre la crise pendant cette année.

---

⁹⁶ *Ibidem*, fila 113.

⁹⁷ A.N.I.C., Fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar 3/1947, fila 57.